

Om de waarheid van het evangelie

Met het oog op de overtredingen

Het nieuwe verbond is het verbond van de Geest (2 Kor. 3:6). "Mijn Geest zal Ik in u uitstorten en Ik zal ervoor zorgen dat ge Mijn wetten nakomt en Mijn voorschriften nauwkeurig onderhoudt." (Ez. 36:27). "Dit is het nieuwe verbond dat Ik in de toekomst met Israël sluit: Ik schrijf Mijn wet in hun binnenste, Ik grif ze in hun hart." (Jer. 31:33). De Geest grift dus Gods geboden in het hart van de gelovige, opdat hij deze geboden vervult (vgl. Mat. 5:17-48; Gal. 5:14-6:2).

Hoe was dat onder het oude verbond? De Geest was er toen nog niet (Joh. 7:39). Wel had God bepaalde voorschriften gegeven om ervoor te zorgen dat Israël zich aan de geboden zou houden. Deze voorschriften waren van pedagogische aard. We moeten daarom onderscheid maken tussen ethische geboden (Gij zult niet doodslaan, niet echtbreken, niet stelen, enz.) en pedagogische geboden in de wet. De belangrijkste pedagogische voorschriften hadden betrekking op het onderscheid tussen rein en onrein (Lev. 11-15) en op Israëls sabbatten (Lev. 23, 25).

De reinheidswetten herinnerden er steeds weer aan dat Israël een bijzonder volk was: "Gij zijt een volk, dat aan Jahwe uw God is gewijd; uit alle volken van de hele wereld heeft Jahwe u uitverkoren om Zijn eigen volk te zijn." (Deut. 14:2). Daarom mocht Israël niet zomaar alles eten: "Gij zult niets eten wat een gruwel is." (Deut. 14:3). "Besmet u niet met die landdieren, vogels en kruipende dieren, die Ik onrein heb verklaard en als zodanig heb aangewezen. Wees heilig voor Mij, want Ik, Jahwe, ben heilig. Ik heb u van de andere volken onderscheiden om Mij toe te behoren." (Lev. 20:25-26). De spijsvoorschriften leerden Israël elke dag opnieuw dat het een heilig volk was en zich daar ook naar moest gedragen. De sabbatten leerden Israël steeds opnieuw dat hun God alles geschapen had. Alleen Hij was daarom in staat voor zegen en voorspoed te zorgen. Daarom moest Israël steeds deze God dienen en zich aan Zijn geboden houden.

De pedagogische geboden waren dus gegeven om het overtreden van de ethische geboden tegen te gaan (vgl. Gal. 3:19). In Jer. 31:32 constateerde God echter dat de Israëlieten niettemin Zijn verbond verbroken hadden. Daarom beloofde God een nieuw en beter verbond, dat van de Geest. De pedagogische geboden waren onder het oude verbond waardevol. Maar door de uitstorting van de Geest hebben ze onder het nieuwe verbond hun waarde verloren. Wat vroeger waardevol was, is nu waardeloos geworden omdat het wezenlijk waardevolle gekomen is (PP 43).

Door het geloof in Christus Jezus

Na de doop van Cornelius blijft Petrus nog een aantal dagen bij hem (Hand. 10:48). Als Petrus daarna in Jeruzalem komt, wordt hem verweten dat hij zich niet aan de reinheidswetten heeft gehouden: "Gij hebt het huis van onbesnedenen betreden en met hen gegeten." (Hand. 11:2). Maar Petrus verdedigt zich door op de feiten te wijzen. Petrus had tevoren een visioen gekregen, waarin hem was opgedragen onreine dieren te eten. Toen Petrus weigerde, hoorde hij een stem uit de hemel zeggen: "Beschouw niet als onheilig wat God rein heeft verklaard." (Hand. 11:9). Bovendien was de Heilige Geest over Cornelius en de aanwezigen gekomen. "Indien God hun nu dezelfde gave gegeven heeft als aan ons, die reeds geloofden in de Heer Jezus Christus, hoe zou ik dan in staat geweest zijn God tegen te houden?" (Hand. 11:17). De broeders laten zich hierdoor overtuigen en loven God: "Zo heeft God dan ook aan de heidenen de bekering ten leven geschonken." (Hand. 11:18).

In Antiochië in Syrië ontstaat een gemengde kerk uit joden (besnedenen) en Grieken (onbesnedenen). De kerk in Jeruzalem zendt daarop Barnabas naar Antiochië (Hand. 11:22). "Toen deze daar aankwam en Gods

genade zag, verheugde hij zich en wekte allen op met hart en ziel de Heer trouw te blijven." (Hand. 11:23). Barnabas haalt daarop Paulus, die eerst de kerk om de naam van Jezus vervolgde, maar daarna zelf een apostel van Jezus werd, op uit Tarsus en brengt hem naar Antiochië (Hand. 11:26).

Er ontstaan echter problemen in de gemeente van Antiochië. In het begin eten de Jodenchristenen samen met de heidenchristenen. Daar komt echter verandering in als er bepaalde mensen uit Jeruzalem komen. Uit vrees voor hun kritiek eet de apostel Petrus (Kefas) niet meer samen met de heidenchristenen. De andere Jodenchristenen volgen hem daarin en ook Barnabas sluit zich daarbij aan (Gal. 2:11-13). Paulus ziet echter in dat hun gedrag niet strookt met "de waarheid van het evangelie" (Gal. 2:14). Het woord waarheid heeft hier een speciale betekenis en ziet op de verwerkelijking van wat in de wet van Mozes was afgebeeld. "Werd de wet door Mozes gegeven, de genade en de waarheid kwamen door Jezus Christus." (Joh. 1:17). Omdat het wezenlijk waardevolle gekomen is, is de binding aan de spijswetten vervallen. Maar door hun gedrag dwingen de Jodenchristenen de heidenchristenen om zich ook aan de spijswetten te houden. Paulus wijst Petrus dan tot tweemaal toe op de inconsequentie van zijn gedrag.

1. Petrus heeft niet het recht de heidenchristenen te dwingen zich aan de spijswetten te houden. Want door in Jezus Christus te gaan geloven, heeft Petrus zelf erkend dat rechtvaardiging door het volbrengen van de wet niet mogelijk is. En daarom heeft Petrus vroeger samen met heidenchristenen gegeten. Was dat zonde? Maar dan zou Christus hem tot die zonde hebben aangezet! (Gal. 2:14-17).
2. Petrus zondigt door de spijswetten opnieuw in te voeren. Want hij is voor de wet gestorven, omdat hij met Christus is gestorven en opgestaan. Petrus leeft nu niet meer onder de wet, maar onder de genade. Opnieuw invoeren van de spijswetten betekent de genade van God teniet doen: "als de wet ons kon rechtvaardigen, dan was Christus voor niets gestorven." (Gal. 2:18-21).

Paulus en Barnabas blijven niet in Antiochië. Door de Heilige Geest uitgezonden (Hand. 13:4) maken ze een reis door Zuid-Galatië (Hand. 13:13-14:25). Daar verkondigen ze het evangelie in de synagogen aan joden en godvrezenden (Hand. 13:16). Maar als de joden het evangelie beschimpen, spreekt Paulus: "Tot u moest wel het eerst het woord van God gesproken worden, maar omdat gij het afwijst en uzelf het eeuwige leven niet waardig keurt, daarom richten wij ons voortaan tot de heidenen." (Hand. 13:46). Het gevolg is dat veel heidenen het evangelie met blijdschap aannemen (Hand. 13:48-49). Maar de joden weten de overheden en het volk zover te krijgen dat Paulus en Barnabas vervolgd worden (Hand. 13:50; 14:5; 14:19). Dat kan echter niet verhinderen dat er in Derbe, Lystra, Ikonium en het Pisidische Antiochië gemeenten ontstaan. Na in elke gemeente oudsten aangesteld te hebben, keren Paulus en Barnabas naar het Syrische Antiochië terug (Hand. 14:23-27).

Maar het gaat niet goed met de gemeenten in Galatië. Ze worden bedreigd door dwaalleraars. Volgens de dwaalleraars moeten de Galaten zich laten besnijden (Gal. 6:12) om tot het volk van God te behoren. Ze moeten zich aan de wet van Mozes houden (vgl. Gal. 3:2), inclusief spijs- (vgl. Gal. 2:12) en sabbatsvoorschriften (vgl. Gal. 4:10). De Galaten hebben daar wel oren naar. Maar Paulus schrijft de Galaten hierover een indringende brief: "Ik sta verbaasd dat gij zo spoedig afvalt van Hem die u riep tot de genade naar een ander evangelie" (Gal. 1:6). "Dit wil ik alleen maar van u horen: hebt ge de Geest ontvangen door de wet te volbrengen of door gelovig te luisteren? Hoe kunt ge zo dom zijn!" (Gal. 3:2-3). "Nogmaals: Hij die u de Geest verleent en onder u wonderen werkt, doet Hij dat omdat ge de wet onderhoudt of omdat ge luistert en gelooft?" (Gal. 3:5).

De vraag is waardoor de Galaten deel krijgen aan het nieuwe verbond en de Heilige Geest ontvangen. Volgens Paulus gebeurt dit door het geloof in Christus Jezus, volgens Paulus' tegenstanders door het volbrengen van de wet van Mozes. Paulus gaat nu deze vraag vanuit de wet beantwoorden (Gal. 3:6-29). Bij deze beantwoording volgt hij tot tweemaal toe het patroon: Abraham - wet - Christus. Om Paulus'

redenering te kunnen volgen, moeten we er op letten dat Abram bij zijn roeping twee beloften ontving. De eerste belofte was: "Ik zal een groot volk van u maken." (Gen. 12:2). De tweede belofte: "Door u zal zegen komen over alle geslachten op aarde." (Gen. 12:3). Het vervolg van het boek Genesis beschrijft hoe uit Abraham het verbondsvolk Israël ontstond. In Gen. 13-50 wordt dus het begin van de realisatie van de eerste belofte beschreven. Tegelijk geeft dit echter het grondpatroon van de realisatie van de tweede belofte aan. Het boek Genesis liet van tevoren al zien hoe het volk van het nieuwe verbond zou ontstaan.

Op grond waarvan ontving Abraham het verbond? Was dat op grond van het volbrengen van allerlei geboden? Nee, "Abram geloofde Jahwe, en deze rekende hem dat als gerechtigheid aan." (Gen. 15:6; Gal. 3:6). En dus krijgen de Galaten door geloof deel aan het nieuwe verbond. Als de Galaten de wet willen volbrengen om zo het nieuwe verbond te verkrijgen, handelen zij in strijd met wat God in Gen. 15 heeft geopenbaard. Bovendien stellen zij zich dan niet onder de beloofde zegen (Gen. 12:3), maar onder de vloek die met de wet verbonden is (Gal. 3:10). Van die vloek heeft Christus hen nu juist vrijgekocht (Gal. 3:13), opdat zij door het geloof in Christus Jezus de zegen van het nieuwe verbond, namelijk de Geest, zouden ontvangen (Gal. 3:14).

Paulus wijst er verder op dat er beloften zijn gedaan aan Abraham en aan zijn nageslacht (Gal. 3:16). Hij verwijst hiermee naar Gen. 17, waar God tot Abraham sprak: "Geheel Kanaän, het land waar gij nu als vreemdeling verblijft, zal Ik aan u en uw nageslacht geven" (Gen. 17:8). Het nageslacht waarop deze belofte betrekking had, bestond echter uit slechts één persoon, namelijk Isaak (Gen. 17:19). In deze ene persoon was heel het volk van het oude verbond besloten. Maar dit geeft tegelijk aan hoe het met volk van het nieuwe verbond zijn zal. Ook dat volk is besloten in één persoon, namelijk in Christus (Gal. 3:16). Erfgenamen van de belofte van het nieuwe verbond zijn dus zij die in Christus Jezus geloven. Daar kan de wet die pas eeuwen na Abraham kwam niets aan veranderen (Gal. 3:17). De wet had slechts een tijdelijke, pedagogische functie "tot aan de komst van het nageslacht, op wie de belofte betrekking heeft" (Gal. 3:19). Het tijdelijke karakter van de wet volgt uit het feit dat de wet gericht was aan meerdere personen. Maar de wet was toch aan Mozes gegeven, dus aan één persoon? Ja, maar Mozes had slechts een bemiddelende rol. Hij bemiddelde op verzoek van een uit meer dan één persoon bestaande partij (Ex. 20:19-21). Met die "meer dan één persoon" bedoelt Paulus natuurlijk het volk en niet God, want God is Één (Gal. 3:20). Maar als de wet aan meerdere personen gegeven is en niet aan één persoon, is de wet dan niet in strijd met de aan Abraham gedane beloften (Gal. 3:21)? Stel je voor dat het mogelijk zou zijn om door het volbrengen van de wet gerechtvaardigd te worden. Dan zou de wet inderdaad in strijd zijn met de beloften die God tevoren aan Abraham gegeven had. Maar dat is niet het geval. Want allen hebben gezondigd. Dus is rechtvaardiging alleen mogelijk door het geloof in Jezus Christus (Gal. 3:22).

Eens had Jezus op een Loofhuttenfeest de feestgangers als volgt toegesproken: "Als iemand dorst heeft, hij kome tot Mij; wie in Mij gelooft, hij drinke!" (Joh. 7:37-38). "Hiermee doelde Hij op de Geest, die zij, die in Hem geloofden, zouden ontvangen" (Joh. 7:39). Jezus Zelf had de Geest ontvangen bij Zijn doop door Johannes (Joh. 1:32-34). Van al die mensen die gedoopt werden, was Jezus de enige die de Geest ontving (vgl. Hand. 19:1-3). Maar door hun doop in Christus Jezus zijn de Galaten één met Hem (Gal. 3:27-28) en hebben ook zij de Heilige Geest ontvangen (Hand. 13:52).

Onder of zonder de wet?

De dwaalleraren zijn echter niet alleen in Galatië, maar ook in het Syrische Antiochië actief. Uit Judea komen mensen die beweren: "Indien ge u niet naar Mozaïsch gebruik laat besnijden, kunt ge niet gered worden." (Hand. 15:1). De gemeente vaardigt daarop Paulus en Barnabas af naar de apostelen en oudsten in Jeruzalem (Hand. 15:2). De apostelen en de oudsten beleggen een vergadering om deze zaak te bespreken (Hand. 15:6). Als laatste neemt Jakobus het woord. Hij wijst erop dat God altijd al van plan was Zich een volk uit de heidenen te kiezen (Hand. 15:13-18). "Daarom ben ik voor mij van oordeel, dat men

hun die zich uit het heidendom tot God bekeren, geen onnodige lasten moet opleggen, maar hun wel voorschrijven zich te onthouden van wat door de afgoden besmet is, van ontucht, van wat verstikt is en van bloed. Want van oudsher heeft Mozes in elke stad mensen die hem op sabbat in de synagoge voorlezen en prediken." (Hand. 15:19-21).

De verwijzing naar Mozes duidt erop dat de door Jakobus genoemde bepalingen in de wet van Mozes te vinden zijn. Dat is inderdaad het geval. Jakobus verwijst naar de verboden in Lev. 17:1-9 (wat door de afgoden besmet is), Lev. 17:10-14 (bloed), Lev. 17:15-16 (wat verstikt is) en Lev. 18 (ontucht). Deze verboden gelden zowel de Israëliet als de vreemdeling (Lev. 17:8; 17:12-13, 17:15; 18:26), zowel besnedenen als onbesnedenen. Omdat veel heidenchristenen vroeger godvrezenden waren en via de synagoge met de wet van Mozes op de hoogte, waren dit voor hen geen nieuwe voorschriften. Ook als godvrezende werd van hen verlangd zich aan de verboden van Lev. 17-18 te houden.

De apostelen en oudsten stemmen unaniem in met het voorstel van Jakobus. Paulus en Barnabas krijgen een brief mee waarin het besluit is meegedeeld (Hand. 15:22-29). In Antiochië wordt de brief goed ontvangen: "Zij lazen hem en waren blij over de troostvolle inhoud." (Hand. 15:31). Paulus deelt het besluit persoonlijk aan de gemeenten in Zuid-Galatië mee (Hand. 16:4). "Zo werden de gemeenten versterkt in het geloof en ze namen met de dag in omvang toe." (Hand. 16:5).

De heidenchristenen hoeven dus de wet van Mozes niet te onderhouden. Maar hoe zit dat met de Jodenchristenen? Staan zij nog steeds onder de wet? Christus was geboren onder de wet (Gal. 4:4). Door Zijn dood werd Hij echter ontslagen van de wet (vgl. Rom. 7:1). Maar dan geldt dat ook voor hen die in Christus zijn. "Want als mens met de wet ben ik gestorven voor de wet, om te leven voor God. Met Christus ben ik gekruisigd." (Gal. 2:19). Ook de Jodenchristenen zijn dus in principe ontslagen van de wet. Toch houden velen zich nog aan de wet van Mozes. Ze bevinden zich immers in een overgangsfase. De tempel is nog niet verwoest. De joden die nog niet in Christus geloven, leven nog steeds onder het oude verbond. Het niet onderhouden van de joodse wet kan dan voor de joden een verhindering zijn het evangelie aan te nemen. Evenzo kan het wel onderhouden van de wet voor de heidenen een drempel betekenen. Paulus schetst zijn houding tegenover de wet aldus (1 Kor. 9:20-21, 22b):

Met de joden ben ik jood geworden,
om de joden te winnen;
met hen die onder de wet zijn, als onder de wet,
 ofschoon ik zelf niet onder de wet ben,
om hen die onder de wet zijn te winnen;
met hen die zonder de wet zijn, als zonder de wet,
 ofschoon ik niet zonder wet van God, maar onder de wet van Christus ben,
om hen die zonder de wet zijn te winnen.
Alles ben ik voor allen,
om er tot elke prijs enkelen te redden.